

Stap 2 - Verzamelen van informatie op basis van ervaring

De teamleden gingen op zoek naar succeservaringen op het gebied van autonomie.

(‘Welke dingen zie je hiervan terug in de eigen klas?’). De verzamelde informatie werd schriftelijk vastgelegd (5).

Het *bespreken van de succeservaringen* vond plaats op een studiebijeenkomst in december 2005. De uitkomst was: zelfstandig werken is iets anders dan verantwoordelijkheid nemen en geven. (Citaat: ‘*Autonomie is niet alleen zelfstandig zijn, maar ook verantwoordelijkheid durven nemen.*’)

2

Specifieke onderwerpen van gesprek waren (1) autonomie van leraren en (2) autonomie van kinderen. Uitgebreid werd besproken wat dat betekent voor de professionaliteit van de leerkracht. Dit leidde tot een aantal omschrijvingen ([zie: SP6.Verslag studiebijeenkomst 13 december.pdf](#)). Binnen de autonomie van de leraren hebben ook de 3 studenten duidelijk een aantal punten aangegeven.

De succeservaringen van de leraren werden per persoon opgeschreven. De autonomie van de leraren is aan de orde geweest. Er werd verder gezocht naar autonomie in de klas en naar een verduidelijking van de definiëring. Dit leidde tot een verlenging van stap 2. De algemene tendens was dat alles gericht was op zelfstandigheid en dat het nemen van de verantwoordelijkheid minder aan de orde was.

Autonomie van de kinderen betekent: het leren bevorderen bij alle leerlingen van de zelfstandigheid en *het nemen van verantwoordelijkheid*. De laatste toevoeging zag het team als een essentieel punt. Een belangrijke vraag hierbij was: *hoe geef je de kinderen de eigen verantwoordelijkheid?* Bij deze vraag waren nieuwe voorbeelden nodig. Dit leidde tot een nieuwe huiswerkopdracht. Het teamdoel werd om het begrip autonomie zowel voor collega's (voor elkaar) als voor de leerlingen verder te definiëren. In de loop van de tijd bleek dat voor de juiste definiëring veel meer tijd nodig was, dan van te voren was ingeschat. (Citaat: ‘*Nou houden we daar meer rekening mee: spreken we dezelfde taal?*’). Heel duidelijk werd dat *gezamenlijke betekenisverlening* als een noodzaak gezien werd. Stap 3 werd ‘spontaan’ gezet.

Stap 3 - Gezamenlijke betekenisverlening d.m.v. reflectie en conceptualisering

Tot de bijeenkomst van 23 februari 2006 werkte het team verder aan het verzamelen van de succeservaringen. Tijdens deze bijeenkomst vonden presentaties plaats per groep van een of meer succeservaringen ([zie: SP8.Succeservaringen.pdf](#)).

Het begrip *autonomie* is door en na deze presentatie meer gevuld geraakt en heeft voor het team een meer eenduidige betekenis gekregen. (Citaat: ‘*We hebben het nu meer over hetzelfde.*’) Omdat teamleden denken vanuit verschillende referentiekaders leverde dat daadwerkelijk verschillen in betekenisverlening op. Wel vond het team het belangrijk een grote en goede gemeenschappelijke deler te vinden. (Citaat: ‘*Wat vinden we samen dat autonomie is?*’). Dit leidde tot de gezamenlijke opvatting: we gaan verder met het specifiekere

formuleren van de collectieve leervraag voor het hele team en de individuele leervraag per teamlid.

De eerste leervraag van Stap 1 was: hoe vergroten we de autonomie van de kinderen en de leerkrachten? Het team heeft succeservaringen verzameld en gewerkt aan de definiëring van het begrip autonomie.

Autonomie:

3

het leren bevorderen van de zelfstandigheid en

het nemen van verantwoordelijkheid

Stap 4 - (Gezamenlijk) bepalen van consequenties voor ontwikkeling

Ook heeft het team de consequenties voor ontwikkeling besproken. Tijdens een studiedag op 8 maart 2006 heeft het o.a. kansen en mogelijkheden onderzocht om autonomie te bevorderen met nieuwe methodes, en gekeken waar autonomie een plek heeft binnen het schoolrapport.

We kwamen erachter dat we eigenlijk nog meer wilden weten voordat we goede keuzes konden maken.

Op dezelfde dag is de vraag ‘*Wat willen we verder onderzoeken vanuit onze nieuwe onderzoeksvraag?*’ intensief besproken. Conclusie was dat het begrip *autonomie* zo veelomvattend is, dat je binnen dit begrip op zoek moet naar *deelvragen* die gekoppeld zijn aan de betekenisaspecten van het begrip autonomie. Dit leidde automatisch tot Stap 5. Het team stelde vast dat *gezamenlijkheid* een belangrijk betekenisaspect is van het begrip autonomie en ging daar - hoe paradoxaal dit ook lijkt - mee aan de slag.

Stap 5 - Actie

Op 8 maart 2006 werd besloten een nieuwe specifiekere onderzoeksvraag te formuleren en niet door te gaan met de (te) brede onderzoeksvraag van Stap 1. Alleen op die manier kun je daarmee gericht en concreter bezig zijn. De nieuwe onderzoeksvraag werd als volgt geformuleerd: **Hoe vergroten we de interactie om de autonomie bij kinderen en leerkrachten te vergroten?** Deze vraag vormde in feite ook de start van de nieuwe cyclus (27 maart 2006).

Stap 6 - Evalueren

Elke keer bij studiedagen en –bijeenkomsten werd geëvalueerd hoe de processen verlopen waren en welke producten en gewenste vervolgstappen dat opleverde. Aan het einde van het traject werd de eerste cyclus ook definitief op papier vastgelegd ([zie: SP9.Onderzoekscyclus.pdf](#))

Bij de slotreflectie bleek dat de cyclus werd ervaren als ‘een onduidelijk traject waar je instapt’. Er is een deel theoretisch kader en er is een deel onderzoekscyclus, maar ‘wat moeten we daar precies mee?’ Dat was voor de meeste teamleden heel spannend. Voor een aantal was deze spanning positief en voor een ander aantal ook niet. Ook hadden teamleden de ervaring dat het aan ‘buitenstaanders’ moeilijk uit te leggen was (1) wat ze precies gedaan hadden en (2) hoe een en ander precies was verlopen. Buitenstaanders willen heel concrete voorbeelden zien, terwijl de verwerkelijking zich op een ander niveau afspeelt, vooral op het vlak van de bewustwording (Reactie: ‘Nou begrijp ik het pas!’). Teamleden gaven aan dat ze tijdens het proces de volgende ervaring hadden: ‘Door anders tegen de zaken aan te kijken, ga je er ook anders mee om.’

Tenslotte heeft de directeur nog teruggekeken op het maken en gebruik van dit schoolportfolio. Daaruit blijkt dat een schoolportfolio een hulpmiddel is om op meta niveau naar zaken te kijken en die te borgen. Ook geeft ze tips over het gebruik van het schoolportfolio. ([zie SP10.reflectieop sp.pdf](#))

Quote: *‘Als het eenmaal begint, is het niet meer stoppen’.*